

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XVIII. De examine, & iudicio culparum ante Capituli celebrationem à Visitatore faciendo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

CAPUT XVIII.

De examine, & iudicio culparum ante Capituli celebrationem à Visitatore faciendo.

Præmissa generali inquisitione, ac generali facto examine singulorum, ut dictum est supra, qui est primus visitationis actus; si nulla reperiantur graviores culpe, de quibus opus sit formare processum, Visitator facto examine culpato, e iam levium, illisque in scripto redactis, ne facili memoria excidant, statim, ut motus est, in nocte à Religione, Capitulum celebrabit. Si vero de visitatione constet juridicè de aliquo graviore, aut gravissima culpa, de qua oporteat formare processum, circa quam opus sit examinare testes, ac à reo confessionem exigere, aliave informationes facere; debet Visitator ad inquisitionem specialem, qui est secundus visitationis actus, juris ordine servato, juxta illa, quæ inferius dicemus, procedere.

Primo. Antequam Visitator culpatum Capitulum celebret, opus est, ut præmissa oratione, quæ ab ipso sequenti Capitulo præstanda erunt, attentè consideret.

In primis sibi persuadet, finem & scopum visitationis esse pacem, & observantiam; pacem apud & observantiam, quia sine observantia non erit vera pax, observantia vero sine pace, infernus potius quam Religio censeri debet. *Factus enim est in pace locus ejus.* Ubi enim DEUS non est, quid superest, nisi ut Infernus non occupetur? Quare ante omnia cavere debet Visitator, ne ab illo Conventu discedat, antequam inter Superiores & Subditos vera stabilatur pax; quod si quem invenit communis pacis perturbatorem, ab illo Conventu tanquam peccatis, quæ illum potest inficere, separandus erit.

Secundo. Præter ea omnia, quæ in visitatione accepit, consideret: & ea, quæ sunt majoris momenti, diligentiusque expendat: quid item certum, quid dubium, quid probabile, quid grave, quidve leve videbitur, exactè apud se judicet & discernat, ita ut in Capitulo unaquæque res ab eo proponatur, sicut ipsa res est.

Tertio. Advertat peccata publica, & quæ communi Religioni bono nocent, publicè & severè esse corripienda; nam sicut peccata secreta, secretè corripienda sunt, juxta illud Christi Domini Matth. 18. *Corripe cum inter te, & ipsum solum.* Ita publica publicè, juxta illud Apostoli ad Timot. 5. *peccantes coram omnibus argue, ut ceteri timorem habeant:* sic enim D. Augustinus, *serm. 17. de verbis Domini*, utrunque præceptum conciliat. Ergo (inquit) *corripienda sunt coram omnibus, quæ perpetrata sunt coram omnibus; illa secretius quæ peccantur secretius.* Moritocus olim Jacob, filios suos sic alloquitur, *Congregamini* (inquit) *& audite filij Jacob, audite Israel patrem vestrum.* Genes. 49 ubi Patriarcha omnes simul alloquitur, ea planè de causa, quia reprehensus erat primogenitum Ruben, de publico incestu: Simonem, & Levi de publica iniustitia; quia publica filiorum peccata, non nisi publica admonitione indigebant. Quare correctio Sacerdotis Heli scelerum filiorum DEO non pla-

cuit; quia publica filiorum mala secretè tantum admonitionibus curabar, & obiurgabat in eam ea crimina, quæ publica erant in Israel. Unde nec suo maneri, nec filio, tum necessitat consulebat.

Dixi: publicè & severè similia peccata, non levitate paterna, sed severitate iudicis corripienda sunt, ut optimè D. Petrus Damianus invehitur contra sacerdotem Heli, quia in corripiendis filiorum defectibus severitatem debitam non adhibuit, in Epist. 12. ad Nicolaum Pontificem ita scribit, *Heli* (inquit) *quia filiorum peccata cognovit, sed eos invectione, quæ digni erant, ascerimus non corripuit, eisdem filijs à Philistim in bello peremptis, ipse quoque de sella retrorsum cecidit.* Et infra. *Et quidem redarguit. & corripuit, sed levitate, & mansuetudine patris, non severitate vel auctoritate Pontificis.*

Et rursus lib. 7. Epist. 3. ad Henricum Romanorum Regem. *Heli* (ait) *sacerdos dignitate detruditur, dum non in mentis filijs verbera, sed blanditur; utcumque tamen corripuit illos, sed levitate patris, non auctoritate Pontificis, atque idcirco certibus effectibus occubuit; quia peccantibus inlenenter indulgit.* Ac demum Innocentius III. Papæ lib. 1. Decretal. Constit. 14. *Licet* (inquit) *Heli summus sacerdos in se bonus existeret, quia tamen filiorum excessus efficaciter non corripuit, & in se pariter, & in ipsis animadversiois vindictam excepit.* Et infra ad corrigendos igitur subditorum excessus tanto diligentius debet Prælati assurgere, quanto damnabiliorum eorum offensas deserere incortectas.

Quarto. In Capitulo e iam leves culpas, præcipuè, si in his fuerit transgressio factus & hequens, non leviter pertranseat, cum constet illa quæ etiam leviora videntur, non parum ad Religionis spirituales profectum cultumque conducere; quare si ista à Visitatoribus, ut levia, aut parvi momenti contemnantur, Religionis stabilitas fundamenta paulatim totum. Juxta illud, *Quis modica spernit, paulatim decidit.*

Quinto. Curæ præterea debet eas transgressiones, quæ contra nostram Regulam, sive instituti rationem directe militanti, quales sunt defectus in Choro, in Oratione mentali, in pugi cellula habitatione, in exitu de Claustro, in vita communi, graviter severèque corrigantur.

Si aliquas exculationes contra Prælatum invenerit, non debet eis statim fidem adhibere, sed eas notet & expendat, quoad usque veritatem assequatur; quia subditi sæpè à Prælatis coniecti, aut mortificatione eorum defectus nimium exaggerare solent; quare in defensione contra Prælatos exhibita, exactio diligentia utendum est, præcipuè contra illos, qui alios arguere & castigare solent. Quamobrem non quilibet probatio contra Prælatum, etiam si videatur plena, facillè admitti debet. Ut prudenter in Cap. Qualiter & quando, his verbis cavetur: *Licet hic sit observandum in subditis (& loquitur de infamia, quæ debet procedere ante denunciationem) diligentius tamen est observandum in Prælatis, qui quasi signum sunt positi ad sagittam, & qui non possunt omnibus complacere, cum ex officio suo tenentur non solum arguere, sed etiam increpare, quinvis interdum subdere, nonnunquam verò ligare, frequenter multorum edum incurruerit, & ipsi has patiuntur.* Et ideo sancti PP. providè statuerunt, ut accusatio Prælatorum non facillè admittatur, ne con-

casus columnis corruat edificium, nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsa, sed etiam maligna criminationi janua praecludatur.

Quare Visitator ab aliis cavere petet: qualiter Superior se gerat in ea re, de qua accusatur, ita tamen interroget, ut illi minimè suspicentur, Superiorem ab aliis de simili culpa fuisse accusatum. Quod si aliqui defectus contra Prælatum à subditis fuerint probabiliter delati, antequam publicè in Capitulo Prælatorum corrigat, illi secretò culpas, quæ alicujus fuerint momenti, tacito Auctorum nomine, exponat, ipsamque audiatur; nam aliàs si inauditò eo ejus defectus corripitur, vel aliqua statuta circa similes defectus decreverit, postea inspecta veritate, turpius ea retractare cogetur.

Item advertat, non facillè contra viros in Religione, sanctitate, aut virtute eminentes, admittendam citò denunciationem; nam aliquando ex detectione alicujus criminis occulti viti alius vitute (salem quo ad opinionem) insignis, majus aliquando Communitatis detrimentum accrescit, quam utilitas ex ejus publicatione procedat.

Si Prælatorum culpæ omnibus fuerint manifestæ, in Capitulo publicè servata circumstantia personæ corrigantur, ut & reliqui sciant, Prælatorum culpas, & excessus minimè fore dissimulandos. Prudenter tamen id fiat, ne subditis deinceps præbeat occasio contemptus, aut irreverentiæ erga Prælatos: quare omnino cavere debet, ne domi subditos consolari studeat, illos debilitos in obedientia & honore Prælatis exhibendo reddat.

Advertat præterea Visitator, quod quamvis in pœnendis delictis Prælatorum, majori cum prudentia & cautela procedere debeat, quia cum ipsi plures, ut diximus, habeant inter privatos patriæ hostes (si ita fas est loqui) major ac manifestior probatio desideret, ut tamen quando culpæ ita fuerint graves, ut manifestè Prælati depositionem requirant; tunc liberius quam si essent Prælati sæculares, ac levioribus de causis à Prælato removendi sunt, ut aperte docetur in Cap. Quatuor. 2. de accusationibus. & Cap. Per tuas, de simonia §. finalis quia cum studere humilitati Religiosorum Prælati debeant, ut ab administratione cum causa removeantur, illi valde curandum non est. Ita tenet communis Canonistarum sententia.

Eorum deinde, quæ emendanda, præscribenda, decernendaque existimet, quædam in sua præsentia (forsan quia tali indigent remedio) exequi poterit, quædam ore monebit, ac in aliorum præsentia corriget: alia privatim & secretò, alia etiam in scriptis, ut sunt acta & mandata, & quæ fuerint relinquenda, prout Regulari disciplinæ, morum correctioni, fratrumque paci, & saluti viderit magis expedire: eas vero ordinationes sive acta, quæ pro visitationis fructu duxerit præscribenda, ea neque nimis levia, & minuta, neque in magno numero præscribat.

Demum Visitator non sit nimis curiosus in scrutandis culpis secretis & occultis, advertens, quod multa, quæ occulta sunt, divino Judicio sunt relinquenda, ut bene advertit Magister Bannes 2. 2. q. 3. art. 8. dub. 2. his verbis: *Advertant Prælati, quod multa sunt relinquenda judicio DEI, & cavent, ne velint usurpare judicium illius:*

sunt enim aliqui Prælati, qui plus nimio zelo corrigendi crimina aguntur, & non secundum scientiam, & valde sagunt, ut universa subditorum peccata in publicum judicium veniant sub prætextu boni communis conservandi, cum tamen non omnia peccata sint boni communis destruktiva, circa quæ rigidus illi zelus justè exercetur. Alia verò crimina debent Prælatis, præsertim Ecclesiasticis ut patres corrigere, & in profundum maris projicere. Hæc M. Banner.

CAPUT XIX.

Qua iter Visitator in correctione culpæ sibi ut patri delatæ, se gerere debeat.

SI aliquis per denunciationem Evangelicam, sive fraternali, tanquam patri fuerit denunciatus, oportet, ut Visitator sciat modum, qualiter gerere se debeat erga hujusmodi fratrem Evangelicè denunciatum; nam cum in Capitulo publicè, nec alibi delinquens corrigi debeat, poterit tamen, vel ante Capitulum culpatum, vel post illud, reum ad se delatum paternè in spiritu lenitatis corripere, & quoad fieri possit, nil de supplicis cogitando, ejus vitia charitative corrigat, ejusque vulneribus medeatur, & crimina radicibus quidem, sed suaviter evellat, omni profusus, quoad fieri poterit, iudicii forma rejecta; quod specialiter in nostra Regula, Cap. 10. ubi est sermo de correctione culpatum in Capitulo faciendâ, illis verbis: *Ubi etiam excessus, & culpa fratrum charitate media corrigantur: divinitus caveatur.*

Ut autem modum paternum servet, maxime proderit, si Divi Benedicti, & Basilii (hi enim sunt ubertimi vitæ monasticæ fontes) testimonia attentè mente revolvat. Divus enim Benedictus, Cap. 64. Regula, Abbates circa correctionem exercendam, sic instituit: *In ipsa autem correctione prudenter agat, & ne quid nimis; ne dum nimis cupit eradicare rubiginem, frangatur vas, men. inerit calamum quassatum non conterendum. In quibus non dicimus, ut permittat nutriri vitia, sed quod prudenter & cum charitate amputet, prout viderit cuique expedire, & studeat plus amari, quam timeri.* Idem quoque D. Benedictus Cap. 2. Regula, qualiter Abbas debeat severitatem cum benignitate miscere, his verbis docet: *In doctrina sua Abbas Apostolicam illam debet servare formam, in qua dicitur: Aigue, obsecra, in. e. pa. id est, miscens temporalibus terroribus blandimenta, durum magistrum, piùm patris ostendat affectum, sciatque quam assiduum & arduam rem suscipit, regere animas, & multorum servare moribus, & alium quidem blandimentis, alium increpationibus, alium susceptionibus, secundum unicuiusque qualitatem & intelligentiam.* Hactenus ille.

His præmissis adhibere etiam poterit sequentia remedia, de quibus plenus Cap. 10. egimus: si quas subditus habet, & si opus fuerit, sub pœna excommunicationis, aut sub præcepto secetis illi imposto, quidquid viderit illi esse noxium, amputare curet.

Secundò. Poterit eum, si expedire crediderit, coram aliquo, vel aliquibus prudentibus Patribus corripere, & minari se vigilaturum super eum;